

המילואים, היות שבשניהם הקרבנות הם מהממון של הציבור, ולא ללמוד על יום הכיפורים שבו מביא הכהן את הפר והאיל מממונו הפרטי?!?

דתניא: כל מקום שנאמר בתורה:

”קח לך” — הוא משלך.

וכן ”עשה לך” — הוא משלך.

אך כל מקום שנאמר בו ”ויקחו אליך” — הוא משל צבור, דברי רבי יאשיהו.

רבי יונתן אומר: בין ”קח לך” בין ”ויקחו אליך” — משל צבור.

ומה תלמוד לומר במעשה הקטורת, שאמר הקב”ה למשה ”קח לך סמים”, שמשמעו משלך?

שאמר הקב”ה למשה, כביכול [אם היה זה יכול], משלך אני רוצה שתבוא הקטורת יותר משלהם. (8)

אבא חנן אמר משום רבי אלעזר: כתוב אחד אומר [דברים י א] ”ועשית לך ארון עץ”, שמשמע שתעשה אותו משלך.

ואילו כתוב אחד אומר [שמות כה י] ”ועשו ארון עצי שטים”, ומשמע משל ציבור.

הא כיצד!?

כאן — בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, נקראת העשיה על שם הציבור.

לאפוקי עצרת, דתרווייהו, שני האילים שהובאו בו — חובת היום נינהו.

ועדיין יש לפרוך: ואימא יש לפרוש לפני ראש השנה, דפרישת שבועה ליום אחד הוא!?

אמר רבי אבהו: יש להעדיף את הלימוד לפרישה לפני יום הכיפורים על פרישה לפני ראש השנה, כי דנין יום הכיפורים שבהם הקרבנות הם פר ואיל שלו, של הכהן, שמביאם מכספו, מהמילואים, שבהם הקרבנות הם פר ואיל שלו, מכספו של הכהן.

לאפוקי עצרת וראש השנה דקרבנותיהם — מכספי הציבור נינהו.

ומקשה הגמרא: הניחא למאן דאמר שהכתוב האמור בפרשת המילואים [ויקרא ט ב] ”ויאמר אל אהרן: קח לך איל לעולה” — משמעו שצוה משה את אהרן: קח לך את האיל ”משלך”, מכספך.

ג-ב וכמו שהכתוב [במדבר י א] ”עשה לך שתי חצוצרות כסף”, משמעו: עשה לך משלך, שהיה משה רבינו לעשות אותן מכספו.

ולפי מאן דאמר זה שפיר לומדים דוקא את יום הכיפורים מימי המילואים, כי רק בשניהם נלקחים הקרבנות מממונם הפרטי של הכהנים.

אלא למאן דאמר שגם הפר והאיל בימי המילואים משל צבור — מאי איכא למומר? והרי לפיו יש ללמוד ראש השנה מימי

8. רש”י בביאורו הראשון. ובביאורו השני כתב שביאור ”כביכול” הוא: כאילו אין יכולים לומר כן

כאן — בזמן שאין עושיין רצונו של מקום [אחרי חטא העגל], נקראת העשיה על שם משה.

ומבואר בכרייתא הזאת שלפי רבי יאשיה גם במקום שנאמר "קח לך" משמעותו מהציבור, ולפיו תיקשי, מדוע לא נלמד פרישה לפני ראש השנה מהפרישה של ימי המילואים, והרי בשניהם הקרבנות הם מהציבור, ואילו ביום הכיפורים קרבנות הנהגו הם שלו].

ומתוצאת הגמרא: **עד כאן לא פליגי כל התנאים בכרייתא אלא ב"קחות" דעלמא, וב"עשיות" דעלמא.**

ומבאר הגמרא: קחות דעלמא — כגון זו האמורה [בשמות ל לד]: "קח לך פמים".

עשיות דעלמא — כגון [במדבר י ב] "עשה לך שתי חצוצרות כסף".

אבל הנך, הקחות של קרבנות המילואים והקחות של קרבנות יום הכיפורים, לא כתבה בהם התורה "קח לך" גרידא.

אלא **פרושי קא מפרש** הכתוב שמשמעות "קח לך" האמור בהם הוא — **דמשלך** בדוקא הוא בא. ולא משל ציבור.

ונמצא שלפי כולם שוים קרבנות המילואים ויום הכיפורים, שרק הם באים מממון הנהנים, ולא קרבנות אחרים, ומתוצאת קושיית הגמרא מדוע אין ללמוד על פרישה לפני ראש השנה.

ומבאר הגמרא היכן גילתה תורה שקרבנות המילואים ויום הכיפורים הם משל הנהגו:

במלואים:

מכדי הרי כתיב [ויקרא ט ג] "ואל בני ישראל תדבר לאמר: קחו שעיר עזים לחטאת". ולא אמר הכתוב "קחו לכם".

ואם כן, בפסוק הקודם, בציווי לאהרן, שאמר הכתוב: "ויאמר [משה] אל אהרן: קח לך עגל בן בקר לחטאת" — למה לי הוספת המילה "לך"?

שמע מינה שבא הכתוב לפרש ש"קח לך" האמור באהרן — **משלך הוא**, ולא משל הציבור.

ביום הכפורים:

מכדי הרי כתיב [ויקרא טז ג] "בזאת יבא אהרן אל הקדש: בפר בן בקר לחטאת".

ובהמשך אמר הכתוב: "ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת".

ואם כן, ברור הדבר שקרבן החטאת של הנהגו הגדול הוא פר, ואילו קרבן החטאת של הציבור הוא שני השעירים. ואם כן, זה שאמר הכתוב בפר החטאת של אהרן "והקריב את פר החטאת אשר לו" — למה לי לציין ולומר "אשר לו", והרי ברור שהפר הזה הוא קרבנו, ולא קרבן הציבור!?

אלא, מכאן **שמע מינה כי האי "אשר לו"** — משלו הוא.

רב אשי אמר תירוצן נוסף מדוע אין למדים על פרישה לפני ראש השנה ולפני עצרת:

דנין פר לחטאת ואיל לעולה שביום הכיפורים **מפר לחטאת ואיל לעולה** שבמילואים.

אלא, הלימוד הוא של "עבודה תחלה במקום", שביום הכיפורים הראשון נכנס הכהן הגדול בפעם הראשונה לפני ולפנים, מ"עבודה תחלה במקום", שביום השמיני למילואים קרב אהרן בפעם הראשונה אל העבודה במזבח החיצון.⁽⁹⁾

כי אתא כאשר בא רב דימי מארץ ישראל לבבל, אמר:

זה שאמר הכתוב "לעשות לכפר", שממנו למדו שיש ענין פרישה גם במקום אחר:

רבי יוחנן מתני שונה בו חדא פרישה.

רבי יהושע בן לוי מתני בו תרתי פרישות.

ומבאר הגמרא את מחלוקתם:

רבי יוחנן מתני חדא: "לעשות לכפר" — אלו מעשה יום הכפורים.

ורבי יהושע בן לוי מתני תרתי: לעשת — אלו מעשה פרה. לכפר — אלו מעשה יום הכפורים.

ותמהינן: וכי רבי יוחנן מתני רק חדא, פרישה לפני יום הכיפורים, ואינו דורש מכאן גם על פרישת הכהן השורף את אפר הפרה?!?

והא אנן תנן: שבעת ימים קודם יום הכפורים מפרישין את הכהן הגדול. ושנינו גם במסכת פרה: שבעת ימים קודם שריפת הפרה מפרישין את הכהן השורף?!?

לאפוקי להוציא ראש השנה ועצרת, דתרווייהו, גם הפר וגם האיל — עולות נינהו.

רבינא אמר תירוץ נוסף: דנין עבודה של יום הכיפורים הנעשית רק בכהן גדול, מעבודה של שמיני לימי המילואים, שנעשתה רק בכהן גדול.

לאפוקי כולחו קושייתין, להוציא כל יתר המועדים שהקשינו מדוע לא תהיה בהם פרישה, היות דלאו עבודה בכהן גדול בדוקא נינהו, אלא יכולה העבודה להעשות בכהן הדיוט.

ואיכא דאמרי, כך אמר רבינא:

דנין "עבודה תחלה" מ"עבודה תחילה" [כפי שתבאר הגמרא], לאפוקי הני — דלאו תחלה נינהו.

והוינן בה: מאי "תחלה"?

אילימא "תחלה" — בכהן גדול.

והיינו, שדנים יום הכיפורים מימי המילואים משום שבשניהם הוטלה "תחילה", העבודה הראשונה, על הכהן הגדול. לפי שביום הכיפורים הראשון הוטלה בפעם הראשונה העבודה בקרבנות ציבור דוקא על הכהן הגדול, וכך ביום השמיני למילואים הוטלה העבודה הראשונה במקדש דוקא על הכהן הגדול.

הרי הסבר זה היינו ההסבר שאמר רבינא לפי לישנא קמיתא, ומה חידשו כאן ה"איכא דאמרי"?

9. וביאר רש"י שעבודתו של משה במשך שבעת ימי המילואים אינה קרויה "עבודה" אצל עבודת

ומשנינן: זה ששנינו פרישה בכהן השורף את הפרה — מעלה בעלמא, שתקנו חכמים היא, ואינה מן התורה.⁽¹⁰⁾

ומקשה הגמרא על מה שהעמדנו את דין פרישה של הכהן השורף את הפרה בתורת מעלה בעלמא, לפי רבי יוחנן:

והא אמר רבי מניומי בר חלקיה אמר רבי מחסיא בר אידי,

אמר רבי יוחנן:

”כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם”.

לעשות — אלו מעשה פרה.

לכפר — אלו מעשה יום הכפורים!

ומתרצת הגמרא: ההוא — דרביה, שאת זה שיש ללמוד מהכתוב הוא אמר בשם רבו. אבל רבי יוחנן עצמו סובר שהיא מעלה בעלמא.

והראיה שבשם רבו אמר כך:

דכי אתא כאשר בא רבין מארץ ישראל, אמר בשם רבי יוחנן שאמר משום רבי ישמעאל:

לעשת — אלו מעשה פרה. לכפר — אלו מעשה יום הכפורים.

ואמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: מחיבא קא ילפת לה לפרישת כהן גדול לפני יום הכיפורים — ממלואים.

אי מה מלואים — כל הכתוב בהן מעכב בהן [כמו שיתבאר לקמן], אף הכא נמי בפרישת יום הכיפורים, נימא - כל הכתוב בהן מעכב בהן.

וכי תימא הכי נמי.

והתנן: ומתקינן לו כהן אחר, ולא קתני מפרישין כהן אחר.

ואם ההפרשה היא לעיכובא, צריך גם להפריש את הכהן האחר. כי אחרת לא יוכל למלא את מקומו של הכהן הגדול שנפסל.

וכי תימא, מאי מתקינן לו כהן אחר — מפרישין אותו.

אם כן, ליתני במשנתנו או אידי ואידי, בין בכהן הגדול ובין בממלא מקומו “מתקינן”, או אידי ואידי “מפרישין”, ומדוע נקט התנא בכהן הגדול “מפרישים” ובכהן האחר “מתקינים”.

אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש: אלא מר — מחיבא יליף לה לפרישה?

אמר ריש לקיש: מהפרישה של משה בסניני, קודם כניסתו למחנה שכינה בראש הר סיני.

דכתיב [שמות כד טז] “וישכן כבוד ה' על הר סיני, ויכסהו הענן [למשה] ששת ימים. ויקרא אל משה ביום השביעי”.

מכדי, הרי כתיב “ויקרא אל משה ביום השביעי”.

10. והחמירו בה כיון שהקילו בה לטמאות את הכהן ולהטבילו כדי להוציא מלבם של צדוקים, כמבואר בתחילת הפרק. רש”י.

הכהנים, לפי שמה רבינו לא שימש בבגדי כהונה אלא בחלוק לבן.

ואם כן, מאי, איזה ענין היה בכיסויו של משה על ידי הענן במשך "ששת ימים"?

אלא, זה "בנה אב", כאן לימדה תורה כלל:

שכל הנכנס במחנה שכינה — טעון פרישת ששה ימים קודם לכניסתו.

ואף הכניסה ביום הכיפורים לפני ולפנים טעונה פרישה לפנייה.

ומקשינן: והא אנו פרישה של שבעה ימים תנן במשנתנו, ולא ששה?!

ומשנינן: מתניתין — רבי יהודה בן בתירא א-ת היא! דחייש לטומאת ביתו.

והיינו, שיש לחוש שמא יזדקק לאשתו ותמצא נדה, ויהיה טמא שבעה ימים, כדין בועל נדה. ולכן יש להפרישו שבעה ימים מביתו.⁽¹¹⁾

אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש: בשלמא לדירי, דילפינא פרישה ממלואים, שפיר היינו דתניא:

זה וזה, כהן גדול לפני יום הכיפורים, והכהן השורף את הפרה, מזוין עליו כל יום משבעה ימי הפרישה, מי חטאת, מכל מי החטאות שהיו שם.

ולשיטתי ניחא ההזאה, היות דחואי נמי הזאה [של דם] על אהרן במלואים.

אלא לדירך, ריש לקיש, דילפת פרישה מסיני, תיקשי:

הזאה בסיני — מי הוא?

אמר ליה ריש לקיש: ולטעמיך, מי ניחא? הרי במלואים היתה הזאה של דם. ואילו הכא, בפרישת הכהן הגדול או הכהן השורף, ההזאה היא של מים?!

אמר רבי יוחנן לריש לקיש: הא, לא קשיא.

דתני רבי חייא: נכנסו מים של פרה אדומה, לאחר שהצטוו בה ועשאוה, תחת הדם שהיו בשבעת ימי המילואים. לפי שהפרה האדומה הראשונה נעשתה רק למחרת היום השמיני למילואים, ביום השני לחודש ניסן, ולכן היזו על אהרן ובניו דם במקום מי פרה אדומה.

ושפיר יש לנו ללמוד הזאת מים בפרישה זו מהזאת דם בפרישה דמלואים, אף על פי שאין ההזאות דומות לגמרי.

אלא לדירך, שלמדת דין הפרישה מסיני, תיקשי: וכי הזאה בסיני מי הואי כלל?!

אמר ליה ריש לקיש: הזאות אלו אינם מעיקר דין הפרישה, אלא מעלה בעלמא הן. שהרי בפרה כבר נתפרש שעשו בה מעלות רבות מפני קולא שהקילו לטמא הכהן השורפה, ואף ביום הכפורים עשו בה מעלה זו לכבוד זה שנכנס למחנה שכינה לפני ולפנים.

תניא כוותיה דרבי יוחנן דיליף דין פרישה ממלואים.

ותניא כוותיה דריש לקיש דיליף לה מסיני.

תניא כוותיה דרבי יוחנן: כתיב בתחילת

11. שהרי נזכרה כאן מיתת בני אהרן שהיתה בשמיני למלואים. [ירושלמי, הובא בתו"י].